

بررسی ایرادات وارد بر ماده ۷۰۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ از منظر پزشکی

علیرضا بهاری

دانشجوی مقطع کارشناسی رشته حقوق دانشگاه علوم اسلامی رضوی

مقدمه

عدالت؛ قطعه گمشده پازل بزرگ انسانیت است که بشر همواره فارغ از تعلقات مذهبی، فرهنگی و جغرافیایی، آن را در اعماق انسانیت خویش و حاکمیت حکام جستجو می نموده است.

هرچند تشعشعاتی از خورشید عدالت را بعضی احیان حس کرده و حلاوت آن را چشیده است، اما گاهی علی رغم تلاش ها و از خودگذشتگی های فراوان، حتی کور سویی از مشعل عدالت را ندیده است. به همین دلیل است که عطش رسیدن به آرمان عدالت در وجود انسان نه تنها خاموش نشده، بلکه سیری رو به فزونی دارد.

به راستی انسان در ذهن خود از آرمان عدالت چه می خواهد و این خواهش در جوامع گذشته چه رنگ و شکلی داشت؟ عدالت مفهومی نسبی است یا لفظی بسیط؟

این ها پرسش هایی است که در هر عصر و زمانی، متفکران و دانشمندان در مقام پاسخگویی به آن ها، نظریاتی درخور فهم و درک مردمان و مقتضیات جامعه آن روزگاران بیان داشته اند. اما این روند پاسخگویی سرانجامی جز نقض آرا و نظریات در پی نداشت. چرا که با پیشرفت تمدن و رشد فرهنگ و افزایش چشمگیر سطح معلومات و دانش بشریت، انتظارات و توقعات اجتماعی در جهت یافتن پاسخی جامع و شامل رو به فزونی نهاد و دیگر پاسخ های ساده و به دور از توجیهات دقیق عقلی قادر به اقناع مردمان عدالت طلب نبوده است.

با این تفصیلات می توان گفت عدالت در هر عصری، معنایی متفاوت دارد و انتخاب صفت نسبی برای موصوف عدالت، شایسته ترین اقدام در جهت توجیه دامنه ی وسیع تغییرات معنوی آن است. عدالت را در دوران های مختلف، یا حتی در یک عصر ولی در جوامع مختلف، در واقع نیازهای عموم جامعه معنا می کند. انتظارات مردم از حکومت در جهت افزایش نظم، امنیت، رفاه و آسایش اجتماعی و فردی، اصلی ترین محور گردش صفت نسبیت عدالت است که آن را از سایر آرمان های اجتماعی تمایزی محسوس بخشیده و به نحوی، جامع سایر آرمان ها گردانیده است.

لذا حاکمان برآنند تا با تمسک به اصول، قواعد و قوانینی تالیفی یا اقتباسی، عدالتی درخور فرهنگ و آیین حاکم در جوامع خویش بنا نمایند تا بدین وسیله، سطح رضایت عمومی افراد در جوامع از دستگاه های دولتی و حکومتی افزایش یافته و به تبع آن به نیرویی حمایتگر و پیشتیبانی قوی چون افراد همان جامعه برای مصون ماندن ویا مقابله با آسیب ها و گزندهای داخلی یا بین المللی دست یابند.

اما در برخی موارد علی رغم تلاش های فراوانی که در راستای تدوین و گردآوری قوانین و مقررات عدالت محور صورت می گیرد، حفره ها و ابهاماتی باقی می ماند که این مظهر احقاق حق و تجلی گاه عدالت، به محمل بی عدالتی متهم می گردد. این ایرادات را نمی توان به هیچ وجه مغرضانه و عمدی تلقی کرد، چرا که قوانین حاکم بر جوامع، بیانگر سطح بینش و تمدن خواص و عوام جامعه است و هیچ حکومت و دولتی در پی مخدوش کردن چهره ی خود در عرصه های داخلی و بین المللی نیست. لذا باید گفت این اشتباهات عموماً در نتیجه ی دو عامل ظهور و بروز می نماید: اول سهل انگاری یا عدم بکارگیری دقیق موازین تخصصی و دوم تغییر در آهنگ زندگی انسان امروزی با پیشرفت علوم زیستی.

در مورد عامل اول باید گفت مرجع قانونگذار در هر جامعه ای مسلماً در مقام قانونگذاری باید به یکی از دو روش تألیف یا اقتباس اقدام به وضع قوانین نماید. در هر یک از دو روش فوق احتمال خطا و اشتباه وجود دارد و نمی توان گفت قانونگذار از هر گونه خطایی مصون است. لذا گاهی عدم توجه یا اختلاف در نوع استنباط از متون مرجع باعث ایجاد اشتباهات در قوانین مدون یک کشور می گردد.

جدا از عوامل فوق، تغییر شیوه ی زندگی و نوع دیدگاه انسان در نتیجه پیشرفت علم و صنعت نیز می تواند یکی از فاکتورهای اساسی نمود و کشف ایرادات و ابهامات در قوانین کشورها باشد. با این توضیح که، گذشت زمان و تغییر الگوهای رفتاری و اجتماعی در جامعه و کسب توانایی در انجام اموری که در گذشته بسیار سخت یا حتی غیر ممکن بود، می تواند قوانینی را که در گذشته به صورت تالیفی وضع شده و یا در زمان کنونی با مراجعه به منابع کهن اقتباس شده است را با چالشی جدی روبه رو کرده و ایرادات فراوانی را به آن وارد نماید.

اما موضوعی که باید بیش از بررسی نحوه ی بروز و ظهور ایرادات مورد بحث قرار گیرد، روش های حل اشکالات و راه های رسیدن به ماهیت قانون که همان عدالت است، می باشد. در این زمینه باید گفت ابهامات قانونی از روش هایی چون ایجاد وحدت رویه بین محاکم، اصلاح و در مرحله ی آخر نسخ قانون قابل حل است و انتخاب هریک از این روشها بسته به حوزه ی نفوذ و شمول قانون ممکن است متفاوت باشد.

در این مقاله سعی شده است با نگاهی منتقدانه به بررسی یکی از ایرادات موجود در قانون مجازات اسلامی از منظر "طب و قضا" به صورت توأمان پرداخته و راه حل های ممکن برای اصلاح آن مطرح گردد.